

Značajna crta Lukina evanđelja.

Dr. Franjo Zagoda.

Evanđelje Lukino evanđelje je radosti, što nam je Otac nebeski dao takoga i tolikog Spasitelja. Pojedinci i sav narod promatrajući veličinu spasenja po Gospodinu Isusu Kristu, gledajući njegovu najplemenitiju čovječnost i dobrotu postojano slave Gospodina Boga.

Kad dogje sretno vrijeme, da se rodi glasnik Gospodinov, koji će mu pripremiti put, govori angjeo Zakariji za Ivana, da će mu biti radost i veselje, *καὶ ἔσται χαρὰ σου καὶ ἀγαλλίασις*, 1, 14.

Nevjernom Zakariji odgovara Gabrijel: . . . Poslan sam, da govorim s tobom i da ti javim ovu radosnu vijest . . . *καὶ ἀπεστάλην λαλῆσαι πρὸς σὲ καὶ εὐαγγελισασθαί σοι ταῦτα*. 1, 19.

A u blaženo vrijeme, kad se imao začeti Sin Božji, pozdravlja isti arkangjeo Djevicu: Zdravo, milosti puna; Gospodin s tobom; blagoslovljena ti megju ženama! *χαῖρε κεχαριτωμένη ὁ κύριος μετὰ σοῦ*. 1, 28.

Blažena Djevica, pohodi rogjaku Elizabetu. Kako stupi u njezin dom i pozdravi srodnicu, Elizabeta čuvši pozdrav majke Božje, napuni se Duha Svetoga, preradosna poviče iza glasa i reče: Blagoslovljena ti megju ženama, i blagoslovljen plod utrobe tvoje! I otkud meni ovo, da dogje mati Gospodina mojega k meni; *ἐδλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν καὶ ἐδλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου . καὶ πόθεν μοι τοῦτο ἵνα ἔλθῃ ἡ μήτηρ τοῦ κυρίου μου πρὸς ἐμέ;* 1, 42, 43.

Tom zgodom Ivan zaigra od radosti u utrobi majčinoj . . . *ἐσκήρτησεν τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς . . . ἐσκήρτησεν ἐν ἀγαλλιάσει τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ μου*. 1, 41, 44.

Ushićena Marija pjeva pjesmu zahvalnicu i radosnicu: Veliča duša moja Gospodina, i uzradova se duh moj u Bogu, spasu mojemu; *μεγαλύνει ἡ ψυχὴ μου τὸν κύριον καὶ ἠγαλλίασεν τὸ πνεῦμά μου ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ σωτήρι μου.* 1, 46.—55.

Kad Elizabeta rodi, raduju se susjedi i rogjaci, što joj Gospodin učini toliku milost... *καὶ συνέχαιρον αὐτῆ.* 1, 58.

Za obrezavanja Ivanova otvoriše se usta Zakarijina i govoraše slaveći Boga; *καὶ ἐλάλλει ἐδλογῶν τὸν θεόν.* 1, 64.

Zakarija presretan, što mu je Gospodin dao takog sina, pjeva utješnu i preradosnu pjesmu za sve prave Israelce i za one, koji sjede u tami i u sjeni smrtnoj: Blagoslovljen Gospodin Bog Israelov. *Ἐδλογητὸς κύριος ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραήλ.* 1, 68.—79.

Angjeo javlja milu i predragu tajnu Betlehemsku pastirima govoreći: Ne bojte se! jer gle, javljam vam radosnu vijest, veliku radost, koja će biti svemu narodu; *μὴ φοβεῖσθε· ἰδοὺ γὰρ εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην, ἣτις ἔσται παντὶ τῷ λαῷ.* 2, 10,

Za rogjenja Spasiteljeva mnoštvo vojske nebeske slavi Boga govoreći: Slava Bogu na visini, i na zemlji mir ljudima Božje naklonosti; *δόξα ἐν ὑψίστοις θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη ἐν ἀνθρώποις εὐδοκίας.* 2, 14.

Pastiri poklonivši se Božanskomu djetetu vraćaju se slaveći i hvaleći Boga; *δοξάζοντες καὶ αἰνοῦντες τὸν θεόν.* 2, 20.

Starac Simeon vidjevši utjehu Israelovu pjeva pjesmu zahvalnicu: Sad otpuštaš, s mirom slugu svojega, Gospodar; *νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου, δέσποτα, . . . ἐν εἰρήνῃ* 2, 29.—32.

Proročica Ana vidjevši Spasitelja; slavljaše Boga i govoraše za njega svima, koji su iščekivali otkup; *ἀνθωμολογεῖτο τῷ θεῷ καὶ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ πᾶσιν τοῖς προσδεχομένοις λύτρωσιν.* 2, 38.

Za krštenja Spasiteljeva otvara se nebo, Duh Sveti silazi u slici goluba, a glas s neba ču se: Ti si Sin moj ljubazni (jedinorogjeni hebr. jabisid sept. *ἀγαπητός*), ti si po mojoj volji! *σὺ εἶ ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν σοὶ εὐδόκησα.* 3, 22.

Gospodin učio je po sinagogama galilejskim i svi ga slavljahu... *δοξαζόμενος ἐπὶ πάντων.* 4, 15.

U Nazaretu čita Gospodin proroštvo Izajjino o sebi: Duh je Gospodina nada mnogom, za to me pomaza, da javim radosnu vijest siromasima... *εὐαγγελισσασθαι πτωχοῖς.* 4, 18.

Promatrajući narod čudesa Gospodinova zadržavao ga, da ne ide od njih. No Gospodin im reče: jer i drugim gradovima treba da ja propovijedam radosnu vijest o kraljevstvu Božjemu; ... *εδαγγελιασθαι με δεῖ τήν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.* 4, 42, 43.

Petar promatrajući obilni ribolov, koji je Gospodin blagoslovio, divljaše se i u svetom strahu radujući se, što je učenik tolikog učitelja, govori ponizno i skrušeno, da bude što vrijedniji učenik: Izigij od mene, jer sam čovjek grješnik, Gospodine. *ἔξελθε ἀπ' ἐμοῦ, διτι ἀνήρ ἁμαρτωλός εἰμι, κύριε. θάμβος γὰρ περιεσχεν αὐτόν.* 5, 8, 9.

Gospodin prašta grijeha siromahu uzetomu i iscjeljuje ga svojom svemogućom voljom: ustani, uzmi posteljicu svoju i idi u kuću svoju. *ἔγειρε καὶ ἄρας τὸ κλιβιδίον σου, πορεύου εἰς τὸν οἶκόν σου.* 5, 24. I otide kući svojoj slaveći Boga: *ἀπηλθεν ... δοξάζων τὸν θεόν.* 5, 25.

Na prigovor farizeja i saduceja, zašto učenici njegovi ne poste, kao što Ivanovi i farizejski, odgovara Gospodin, da je pravedno, te se raduju, dok je zaručnik s njima; *μὴ δύνασθε τοὺς υἱοὺς τοῦ νυμφῶνος, ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἔστιν, ποιῆσαι νηστεῦσαι.* 5, 34.

Izabravši Apoštole govori njima i narodu divnu besjedu na gori tješeći siromake, jer je njihovo kraljevstvo Božje, proglašujući sretnima, koji plaču: Blago vama, koji sad plačete, jer ćete se smijati; *μακάριοι οἱ κλαίοντες νῦν, διτι γελάσετε.* 6 21.

Gospodin proglašuje blaženima svoje ispovjednike i mučenike: Radujte se u ovaj dan i igrajte od radosti! jer gle, velika je plaća vaša na nebu; *χάρητε ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ καὶ κρισθήσαστε. ἰδοὺ γὰρ ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τῷ οὐρανῷ.* 6, 22, 23.

Cijela besjeda na gori postavljajući čvrste etičke temelje kraljevstvu Božjem na zemlji preradosni je i utješai govor za bolji dio čovječanstva t. j. za one, koji trpe i stradaju radi pravde ljubeći mir, istinu, Gospodina i bližnjega. 6, 20.—49.

Gospodin rastuži se vidjevši majku udovicu, gdje oplakuje svojega mrtvoga jedinca, utješi je i uskrisivši mrtvacu vraća ga majci. A strah obuze sve, i slavljahu Boga govoreći: Jer velik prorok ustade megju nama i Bog pohodi narod svoj; *ὁ κύριος ἐσπλαγγίσθη ἐπ' αὐτῆν καὶ εἶπεν αὐτῇ· μὴ κλαῖε ... καὶ ἔδωκεν αὐτόν τῇ μητρὶ αὐτοῦ ... ἐδόξαζον τὸν θεόν.* 7. 12.—17.

Gospodin iscjeljuje pred učenicima Ivanovim razne boles-

nike i šalje ih k Ivanu s nalogom, da jave, što su vidjeli i čuli: Slijepi progledaju . . . siromašnima propovijeda se radosna vijest o spasenju i blago onome, ako se tko ne sablazni o mene . . . *τυφλοι αναβλέπουν . . . πτωχοὶ εὐαγγελίζονται· καὶ μακάριός ἐστιν ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί. 7, 21, 22, 23.*

Velikoj grješnici prašta grijehe, jer je mnogo ljubila i govori joj utješne riječi: Vjera te je tvoja spasila; idi u miru! *ἀφέωνται αἱ ἁμαρτίαι αὐτῆς αἱ πολλαί, ὅτι ἠγάπησεν πολὺ . . . πορεύου εἰς εἰρήνην. 7, 47.—50.*

Gospodin propovijeda po gradovima i gradićima navješćujući radosnu vijest o kraljevstvu Božjem . . . *κηρύσσων καὶ εὐαγγελιζόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. 8, 1.*

Gospodin saznavši dvanaesticu apoštola dade im silu i vlast nad svim nečistim dusima i da iscjeljuju bolesti. I posla ih, da propovijedaju kraljevstvo Božje . . . I iziđavši prolažahu po gradićima navješćujući radosnu vijest o spasenju i iscjeljujući svuda; *εὐαγγελιζόμενοι καὶ θεραπεύοντες πανταχοῦ. 9, 1, 2, 6.*

Gospodin preobrazio se na gori. Petar vidjevši slavu njegovu i slavu velikih proroka Mojsija i Ilije govori: Učitelju! dobro nam je ovdje biti . . . i da načinimo tri sjenice: jednu tebi i jednu Mojsiju i jednu Iliji, ne znajući što govori. — Presretan od radosti, što mu nebo te Jakovu i Ivanu pružilo taki nebeski užitak želi, da ta rajska naslada ostane vječna. Nije znao, što govori t. j. da se ovdje ta želja ne može ispuniti, nego u vječnosti. A dok on to govoraše, dogje oblak i zasjeni ih, a uplašise se, kad oni zagjoše za oblak. Upoznaše u oblaku simbol realne nazočnosti Božje i uplašise se svijesni si svoje ljudske slabocē. I ču se glas iz oblaka: Ovo je Sin moj ljubazni (izabrani), njega slušajte!

Slušajte Sina moga, jer je on najveći prorok, kojeg vam je Mojsija obećao kao najvećeg zakonošu.¹

Gospodin izabra i drugih sedamdeset učenika i posla ih da propovijedaju mir evangjeoski iscjeljujući bolesnike. Vratise se sedamdesetorica s radošću govoreći: Gospodine, i vrati nam se pokoravaju u ime tvoje.

Gospodin ih pozivlje, da se raduju tomu, što će se spasiti: no radujte se, što su vaša imena napisana na nebesima . . . *ὀπίστ-*

¹ Deut. 18, 15; Luka 9, 28.—36. Innitzer: Kommentar zum Evangelium des heiligen Lukas p. 216, 217.

ρεφαν δὲ... μετὰ χαρᾶς... χαίρετε δὲ ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν ἐνγέγραπται ἐν τοῖς οὐρανοῖς. 10, 9.—11.; 10, 17.—21.

U onaj čas obradova se Spasitelj u Duhu Svetom i slav-ljaše Oca, što je sakrio evanđelje od mudrih i razumnih, a objavio ga malenima; ἠγαλλιάσατο ἐν τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ... ἐξομολογοῦμαι σοι... 10, 21.

I okrenuvši se učenicima na samo reče: Blago očima, koje vide, što vi vidite! Jer vam kažem, da mnogi proroci i kraljevi htjedoše vidjeti, što vi gledate i ne vidješe; i čuti, što vi čujete i ne čuše... μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ βλέποντες ἃ βλέπετε. 10.—73. 24.

Sigurno je gorjelo od radosti srce učenika, kad su i naša slaba srca potresena za čitanja ove divne izjave Spasiteljeve. Ne će li se razvedriti kršćanska duša, kad čuje u paroboli o prijatelju, koji u noći traži hljeba u prijatelja: Kad dakle vi zli budućí znadete dobre darove davati djeci svojoj, koliko će više Otac nebeski dati Svetoga Duha onima, koji ga traže; εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ἐπάροντες οἴδατε δώματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ ὁ ἐξ οὐρανοῦ δώσει πνεῦμα ἅγιον τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν. 11, 13.

Ergo ne treba se odviše uznemiriti za nevolja i progona, jer mila Providaost bdije posebnim načinom nad svojom djecom: No vama su i vlasi na glavi svi izbrojeni: ἀλλὰ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς ὑμῶν πᾶσαι ἠριθμηταί. 12, 7.

Zato treba čuvati se neurednog teženja za stvarim ovog svijega. Gospodin hrani tice nebeske (gavrane); odijeva prekrasno ljiljane. Prema tom ne zaboravlja na svoju djecu; tražite kraljevstvo njegovo, i ovo će vam se dodati... ζητεῖτε τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, καὶ ταῦτα προστεθήσεται ὑμῖν. 12, 31.

Ne boj se, malo stado, jer odluči Otac vaš, da vam dade kraljevstvo. μὴ φοβοῦ, τὸ μικρὸν ποίμνιον· ὅτι ἐδόκησεν ὁ πατὴρ ὑμῶν δοῦναι ὑμῖν τὴν βασιλείαν. 12, 32.

No upravo jer je Otac nebeski tako dobrostiv i jer se toliko brine za vjernike, kao marljive sluge sa svijećama zapaljenim treba da dočekaju vjernici gospodara svojega, spremni da mu odmah otvore, čim dogje i pokuca. Blago slugama onim, koje gospodar nagje budne kad dogje: Zaista vam kažem, da će se zapregnuti, i posaditi će ih i pristupivši služiti će im; μακάριοι οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι... περιζώσεται καὶ ἀνακλινεῖ αὐτοὺς καὶ παρελθὼν διακονήσει αὐτοῖς. 12, 37.

Blago vjernome sluzi: Zaista kažem vam, da će ga postaviti nad svim imanjem svojim, 12, 43. 44. Kako se prema tom izvanredna sreća smiješi u vječnosti prijateljima Božjim.

Gospodin iscijelio bolesnicu, koja je teško bolovala 18 godina. Kako je položio na nju ruke odmah se ispravi i slavljашe Boga... *ἐδόξαζεν τὸν θεόν*. Gospodin primjerom iz običnog života obara prigovor predstojnika sinagoge, koji se ljutio, što Gospodin liječi u subotu.

Poraženi protivnici stigjahu se, a sve mnoštvo radovaše se za sva njegova slavna djela; *καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἔχαιρεν ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ἐνδόξοις τοῖς γινομένοις ὑπ' αὐτοῦ* 13, 10.—17.

Bog je Bog milosrgja i traži, da činimo djela milosrgja onima koji stradaju. Blago onom, koji kad čini gozbu zove siromahe, kljaste, hrome i slijepce; blago njemu, jer mu siromasi ne mogu uzvratiti, jer će mu se uzvratiti na uskrsnuću pravednika. 14, 12.—14.

Čuvši ovu parabolu reče jedan: Blago onomu, koji će jesti hljeba u kraljestvu Božjemu; *μακάριος ὅστις φάγεται ἄρτον ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ*. 14, 15.

A Gospodin u paraboli o gozbi prikazavši veličinu gozbe, no na žalost i nehaj mnogih, koji se pozivu Božjem ne odazivlju, pa zato nisu vrijedni da kušaju slasti predivne i preslatke gozbe Božje t. j. one sreće, koju uživaju svi, koji posjeduju Kristovu istinu i milost. *οὐδεὶς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῶν κεκλημένων γεύσεται μου τοῦ δείπνου*. 14, 16.—24.

Farizeji i književnici mrmljaju, što Gospodina prima grješnike i jede s njima. A Gospodin u paraboli o izgubljenoj ovcu kaže, da kaošto čovjek našavši izgubljeniu ovcu zove prijatelje i susjede govoreći im: Radujte se sa mnom, jer nagjoh ovcu svoju izgubljeniu, — da će tako biti radost na nebu za jednog grješnika, koji čini pokoru, većma nego li za devedeset i devet pravednika, kojima ne treba pokore — *χαρὰ ἐν τῷ οὐρανῷ ἔσται ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῶ μετανοοῦντι*... 15, 1—8.

Kaošto žena našavši izgubljeni dram zove prijateljice i susjede govoreći: Radujte se sa mnom, jer nagjoh dram koji izgubih. — Tako, kažem vam, bit će radost pred angelima Božjim za jednoga grješnika, koji čini pokoru; *γίνεται χαρὰ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων*. 15, 8.—11.

U paraboli o rasipnom sinu otac ražali se opazivši bijedu

nesretnoga sina, koji je ostavio očinsku kuću, i potrčavši pade mu oko vrata i zagrli ga. Sve mu oprostivši oblači raskajnika u prvu baljinu, prstenuje ga, daje mu obuću na noge . . . prireguje gozbu. U redu je da se veselimo: — jer ovaj moj sin bijaše mrtav, i oživlje; bijaše izgubljen, i nagje se. I stadoše se veseliti. — *ἐσπλαγχνίσθη . . . καὶ κατεπίλησεν αὐτόν . . . εὐφρανθῶμεν . . . καὶ ἤρξαντο εὐφραίνεσθαι* 15, 11.—32.

Zakej, starješina carinički, presretan, što se Gospodin svratilo u njegovu kuću, brzo sigje i primi ga radujući se. Zakej zadovoljava obilno za prijašnje grijehe. A Gospodin upozoruje one, koji su mrmljali, da se treba radovati, jer je došlo spasenje ovoj kući. Jer Sin čovječji dogje da potraži i spase što bi izgubljeno: *σπεύσας κατέβη, καὶ ὑπεδέξατο αὐτὸν χαίρων . . . ἦλθεν γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ζητῆσαι καὶ σῶσαι τὸ ἀπολλώδς.* 19, 1.—10.

Gospodin svečano unilazi u Jeruzalem. Kad se približavao da sigje s gore Maslinske, poče sve mnoštvo učenika radujući hvaliti Boga iza glasa, za sva čudesa, koja vidješe, — govoreći: Blagoslovljen kralj, koji dolazi u ime Gospodnje; mir na nebu i slava na visini! *ἤρξαντο . . . χαίροντες αἰνεῖν τὸν θεὸν φωνῇ μεγάλῃ . . . λέγοντες εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ὁ βασιλεὺς ἐν ὀνόματι κυρίου . ἐν οὐρανῷ εἰρήνῃ καὶ δόξα ἐν ὑψίστοις.* 19, 28.—38.

Gospodin upozoruje na znake slavnoga dolaska svoga. Ako će i biti strahoviti znaci u prirodi, izabrani ne treba da se boje. Jer će njihov Učitelj i Spasitelj doći u oblaku s velikom silom i slavom. A kad se ovo počne zbivati . . . uspravite se i podignite glave svoje, jer se približuje otkup vaš . . . *ἐν νεφέλῃ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς . . . ἀνακύψατε καὶ ἐπάρατε τὰς κεφαλὰς ὑμῶν, διότι ἐγγίξει ἡ ἀπολύτρωσις ὑμῶν.* 21, 25.—29.

Na posljednoj večeri reče Gospodin: Željom sam želio (vrlo sam želio) da ovu gozbu jedem s vama, prije nego muku podnesem.

I uzevši čašu dade hvale i pozivlje ih, da razdijele megju sobom . . . *δεξάμενος ποτήριον εὐχαριστήσας.*

I hvaleći naredi kao najdivniji zalog ljubavi Presv. oltarski sakrament . . . *καὶ λαβὼν ἄρτον εὐχαριστήσας . . .* 22, 14.—20.

Koji je s Kristom, sretan je, ništa mu ne manjka. — I reče im: Kad vas poslah bez kese i bisaga i bez obuće, eda

li vam što ne dostade? A oni rekoše: Ništa ... *μή τινος ὕστε-
ρήσατε, οἱ δὲ εἶπαν· οὐδενός.* 22, 35.

Angjeli tješe žene na dan uskrsnuća: Što tražite živoga
megju mrtvima? — Nije ovdje, nego uskrsnu *ζητεῖτε τὸν ζῶντα
μετὰ τῶν νεκρῶν, οὐκ ἔστιν ὧδε, ἀλλὰ ἠγέρθη.* 24, 5. 6.

Učenicima, koji putuju u Emaus, približi se Gospodin,
tješi ih tumačeći im Pismo, da je trebalo, da Krist to pretrpi i
ugje u slavu svoju. — Učenicima gori srce od radosti, što ih
prati najdivniji tješitelj i mole ga vruće i skrušeno: ostani s
nama, jer je blizu večer i dan je već na izmaku. — Slavno
uskrsnuli ispunio je plemenitu želju srca njihova, sjede s njima
za stolom, blagoslovi hljeb i prelomi i dade im. Upoznaše za-
hvalni i radosni Gospodina ... *μείνον μεθ' ἡμῶν, διὰ πρὸς
ἐσπέραν ἔστιν καὶ κέκλικεν ἤδη ἡ ἡμέρα . . . εὐλόγησεν . . . οὐχὶ
ἡ καρδία ἡμῶν καιομένη ἦν ἐν ἡμῖν . . .* 24 13.—35.

Gospodin uskrsnuvši pozdravlja učenike: Mir vama! Ja
sam, ne plašite se! Pokaza im ruke i noge, da ih uvjeri, te je
slavno uskrsnuo. — A dok oni još ne vjerovahu i čugjahu se
od radosti, Gospodin zatraži da mu dadu jesti i tako ih utvrdi
u vjeri u svoje slavno uskrsnuće ... *εἰρήνη ὑμῖν . . . ἀπιστούντων
αὐτῶν ἀπὸ τῆς χαρᾶς καὶ θαναζόντων . . .* 24, 36.—43.

Gospodin naloživši učenicima, da čekaju u Jeruzalemu
silazak Duha Svetoga, izvede ih prema Betaniji i podignuvši
ruke svoje blagoslovi ih. I dok ih je blagoslivljao, odstupi od
njih, i uznosaše se u nebo. A oni poklonivši mu se vratiše se
u Jeruzalem s velikom radošću. — I bijahu jednako (nepre-
stano) u hramu hvaleći i slaveći Boga ... *εὐλόγησεν αὐτοὺς . καὶ
ἔγένετο ἐν τῷ εὐλογεῖν . . . προσκυνήσαντες αὐτὸν ὑπέστρεψαν . . .
μετὰ χαρᾶς μεγάλης, καὶ ἦσαν διὰ παντὸς ἐν τῷ ἱερῷ εὐλογοῦντες
καὶ αἰνοῦντες τὸν θεόν.* 24. 49.—53.

